

Tapa valla loomine ja veemajanduse areng.

Möödunud valimistega 16.10.2005.a. jõudis haldusreform Tapa-mail oma esimese verstapostini – Tapa linn ja Saksi vald Lääne-Virumaalt ning Lehtse vald Järvamaalt ühinesid uueks ja suureks Tapa vallaks, mis hakkas tervikuna kuuluma Lääne-Virumaale. Ühinemisi oli viimaste valimistega ka mujal (Türi, Kuusalu, Saarde, Suure-Jaani, Väike-Maarja, Tamsalu), kuid esmakordselt meie haldusreformide ajaloos nihkusid Tapa puhul ka maakonnapiirid.

Ühinemisele eelnes aastatepikkune eeltöö, mis muuhulgas hõlmas ka uue valla uute juhtimismudelite ja –skeemide väljatöötamist.

Tekkinud Tapa vald on 262,8 km² suur ning siin elab natukene alla 10 tuhande inimese, kellest peaaegu kolmveerand Tapa linnas. Tapa valda oleme käsitlenud viie erineva piirkonnana – Tapa linn, Lehtse, Jäneda, Saksi ja Karkuse, mis aitab välja tuua erinevate kogukondade tugevused ja eripärad.

Inimgeograafia seisukohalt on Tapa valla näol ühendatud Tapa linn ja tema tagamaad (mõju- ja tõmbepiirkonnad) üheks loogiliseks tervikuks. Ajalooliselt on Tapa valla puhul lõviosas tegemist Lehtse vallaga 1938. aasta piirides.

Kohe peale uue valla tekkimist oli selge, et juhtimisstruktuuride arendamisel ei tohi jääda peatuma poolel teel, kuna meie eesmärk on igas valdkonnas välja arendada tulemuslik ja jätkusuutlik tegevus. Esimesena asuti olude sunnil korrastama just veemajandust, sest endises Saksi vallas tegeles ühisveevärgi ja –kanalisatsiooni vallavalitsus ise. Seetõttu pidi AS Tapa Vesi keset talve, detsembris 2005-jaanuaris 2006 üle võtma Moe, Vahakulmu, Saiakopli ja Nao veesüsteemid ning asuma neisse väikestes külaveevärkidesse ja –kanalisatsioonidesse tegema ka hädapäraseid investeeringuid ning korrastama kliendilepinguid ja andmebaase. Tapa Vallavolikogu pidas vajalikuks siinjuures ka omapoolselt finantseerida valla esimesest eelarvest neid hädapäraseid töid.

Järgmisena jätkas Tapa vald reforme raamatukogunduses ja spordihoonete haldamises, ühendades kõik väljaspool Tapa linna toimivad 3 raamatukogu Tapa Linnaraamatukogu alla ning liites Jäneda spordihooned Tapa Spordikeskusega.

Seega kogu 2006.a. esimese poolaasta tegutses AS Tapa Vesi vaid Tapa linnas ja endises Saksi vallas ning endises Lehtse vallas tegeles vee-ettevõtjana ning soojatootjana OÜ Soveska. Mais-juunis jõututi valla tegevuste planeerimisega aga sinnamaani, et asuti üle andma ka Lehtse ning Jäneda piirkonna veemajandust AS-ga Tapa Vesi, milleks lahutati OÜ-st Soveska esmalt soojamajandus ning allesjäänud veemajanduslik tegevus liideti AS-ga Tapa Vesi. Tegelik äriühingute liitmine toimus 1. septembril ka. ning sellest hetkest on Tapa vallas üks ja ühtne vee-ettevõtja – AS Tapa Vesi.

Paralleelselt toimus vallavalitsuses ja volikogus ka uue Tapa valla ühisveevärgi ja –kanalisatsiooni eeskirja, mis hõlmab nii liitumist, ekspluatatsiooni kui ka hinna kehtestamise korda, ettevalmistamine, mis jõustus 1. oktoobril 2006.a.

Seega 2006.a. aasta lõpuks on sel moel sisuliselt jõutud veemajandus reformida nii õiguslikult kui ka vormiliselt. Tõsi küll, uue valla ühisveevärgi ja – kanalisatsiooni arengukava (ÜVK) uuendamine on alles ees – 2007. aastal. Seegi arendustegevus on äärmiselt oluline, sest nii Tapa linnal kui endisel Lehtse vallal oli ÜVK olemas, kuid endisel Saksi vallal puudus see sootuks.

Samas tõsine töö veemajanduse arendamisel Tapa vallas alles algab – kõik kliendilepingud ja -andmebaasid tuleb viia seaduse ja ühisveevärgi ja – kanalisatsiooni eeskirjaga vastavusse 1. juuliks 2007. Samuti hakkavad alles nüüd selguma Lehtse aleviku ja Jäneda küla vee- ja kanalisatsioonisüsteemide nõrkused ja probleemid. Vähetähtis pole ka tõsisasi, et senini polnud OÜ Soveska sõlminud vee- ja kanalisatsioonilepinguid mitte korteriühistutega, vaid hoopis korteriomanikega, määramata olid ka liitumispunktid. Seetõttu tuleb teha tõsist pidevat selgitustööd ja pidada koosolekuid elanikega, et kliendilepingute ümbersõlmimine üldse mõistetav oleks.

Kõige taustal on Tapa vald osaline kahes suures veemajandusprojektis – Lääne-Virumaa ja Põltsamaa-Pedja. Loomulikult aga andsid ka eelnimetatud veemajandusprojektid väikese tõuke valla veemajanduse reformimiseks, sest vee-ettevõtja peab olema projektides osalemiseks jätkusuutlik ja kogunud ning enne reaalse teo tegemiseks veemajandusprojektide raames tuleb teha üksjagu ka kodutööd.

Lisaks eelöeldule oli aprillis-mais 2006.a. probleeme Tapa linna joogivee kvaliteedi tagamisega – tööd tuli teha nii joogivee täiendava puhastamise kui ka avalikkusega suhtlemise valdkonnas.

Kogu reformiprotsessi käigus on äärmiselt oluline, et vald, vee-ettevõtte nõukogu ja juhatas jääksid alati juba vastuvõetud suundade ja otsuste juurde kindlaks. Vaatamata sellele, et keeruliste ümberkujunduste käigus tekib alati kellegagi erimeelsusi ja ilmub välja kriitikuid. Samuti on reformi igal etapil mõistlik teha koostööd maakondliku keskkonnateenistusega, sest meie näitel, kus muutusid maakonnapiirid, jagus vee- ja kanalisatsioonivaldkonnas üllatusi kõigile.

Lõpetuseks tuleb nentida, et kuigi veemajanduse reformimine uues vallas, kus pörkuvad kolme erineva organisatsiooni kultuurid ja sisseharjunud tavad, on kaunis närvesööv ja keeruline protsess, on see siiski äärmiselt hädavajalik. Veemajandus peab olema kaasaegne, suutma tagada kvaliteetse joogivee ja vältima looduse reostamist reovetega ning selleks suutma pidevalt investeerida infrastruktuuri. Tänapäeval peab suutma osaleda ka projektides, milleks on vaja tagada omafinantseeringud ning töötajate koostöösutlikkus nii sise- kui väliskonsultantidega. Seda kõike väike külatasemel vee-ettevõtja reeglina ei suuda.

Teet Koitjärv, Tapa abivallavanem, AS Tapa Vesi Nõukogu esimees

Meelis Kaseväli, AS Tapa Vesi juhataja